

UDK 811.163.4*3'367.623

DOI: 10.33669/KJ2019-30-05

rad primljen: 6. 10. 2019.

rad prihvaćen: 7. 12. 2019.

PREGLEDNI NAUČNI RAD

EMIRA MEŠANOVIĆ-MEŠA

Docent

Univerzitet u Sarajevu – Pedagoški fakultet

Skenderija 72, Sarajevo, BiH

mesanovicemira@hotmail.com

O IZVEDENIM PRIDJEVIMA U SLUŽBENOJ UPOTREBI BOSANSKOG, HRVATSKOG I SRPSKOG JEZIKA

Sažetak: U Bosni i Hercegovini službena upotreba jezika u pismenom iskazu podrazumijeva objavljivanje jednoga dokumenta na tri jezika, pa pravni dokumenti imaju po tri jezičke verzije. U ovom radu analizirana je upotreba pridjeva u tim tekstovima, te su izdvojene tvorbene odlike pridjeva iskorištene da bi se sačinile tri verzije istoga teksta. Pored toga, predstavljen je i njihov normativni status u svakom standardu posebno, čime je ta upotreba i normativno ocijenjena. Nakon istraživanja potvrđeno je da se razlike načinjene među jezičkim verzijama tekstova temelje na sufiksnoj tvorbi pojedinih opisnih i odnosnih pridjeva od imenica i odabiru različitih sufiksa, te da neke razlike nemaju potrebno normativno ili stilsko opravdanje.

Ključne riječi: bosanski jezik, hrvatski jezik, srpski jezik, norma, opisni pridjevi, odnosni pridjevi, sufiksna tvorba pridjeva, imenice, sufiksi

Uvod

Bosanski, hrvatski i srpski jezik službeni su jezici u Bosni i Hercegovini. Njihova službena upotreba u pismenom iskazu podrazumijeva da su pravni i drugi tekstovi sačinjeni na sva tri jezika, te da su u njima ostvarene njihove standardnojezičke norme. To znači da svi dokumenti sa zakonskom snagom (zakoni, odluke, rješenja, statuti, pravilnici, uredbe i sl.), objavljeni u službenim glasilima i proglašeni pravno važećim, imaju tri teksta: tekst na bosanskom, tekst na hrvatskom i tekst na srpskom jeziku. Ovakav način objavljivanja dokumenata na tri jezičke verzije počeo je 1997. (bar što se tiče objave prvoga broja *Službenoga glasnika Bosne i Hercegovine*) i još uvijek se primjenjuje. U *Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine* i u *Službenom glasniku Republike Srpske*, entitetskim glasilima, također se ostvaruje ovako zamišljena i ustavima proglašena trojezička ravnopravnost. Na nefunkcionalnost i opterećenost ovoga postupka često se ukazivala pažnja (Mønnesland 2005; Vajzović 2008; Palić 2009; Mešanović-Meša 2011; Mešanović-Meša 2018), no nedostatak i političke i lingvističke volje za dijalogom glavni su razlozi zašto ovaj problem prilagodbe jednoga dokumenta na tri jezičke verzije još uvijek nema svrsishodno rješenje. U ovom radu analizirat će se upotreba pridjeva u tekstovima na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku, odnosno ispitat će se postoji li razlika među ovim tekstovima s obzirom na tvorbene ili značenjske odlike pridjeva, da li se razlike uvijek prikazuju i kakav je odnos standardnojezičkih normi¹ spram te upotrebe. Tekstovi koji su poslužili kao izvori istraživanja objavljivani su u spomenutim glasilima i to su zakoni, uredbe, poslovnici, odluke, uputstva, pravilnici, statuti.²

¹ Kao normativni priručnici poslužili su pravopisi, gramatike, rječnici i drugi savjetnici bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. S obzirom na to da su pojedini od njih objavljeni znatno kasnije nego neki izvori ovog istraživanja (npr. *Pravopis bosanskoga jezika /2017/*), normativni status određenih pojava nije utvrđen samo na osnovu njih, nego su podaci prikazani dostatno kako bi se sagledalo i stanje i promjene u normama.

² Na kraju rada nalazi se popis izvora označenih tako da svaki izvor ima svoj broj i oznaku jezičke verzije teksta toga dokumenta: b – bosanski jezik, h – hrvatski jezik, s – srpski jezik.

Pridjevi

Pridjevi ili adjektivi definiraju se u gramatičkoj literaturi bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika kao “nesamostalne riječi koje stoje uz imenice i imenički upotrijebljene riječi i određuju ih po kakvom svojstvu, bilo da označavaju kvalitet, bilo da im pripisuju kakvu osobinu, bilo da izriču njihovo porijeklo ili pripadnost, građu od koje su sazdane, vrijeme kojem pripadaju itd.” (Jahić – Halilović – Palić 2000: 236), kao “riječi kojima se izriču svojstva predmeta i pojava, označenih drugim vrstama riječi, i odnosi među njima” (Barić i dr. 1997: 173) ili “riječi kojima se kazuje kakvo je, čije je i od čega je ono što znači riječ uz koju stoje” (Silić – Pranjković 2005: 133), tj. “označuju stvarna ili zamišljena statična obilježja predmeta mišljenja izrečenih imenicama i drugim vrstama riječi koje označuju samostalne pojave” (Babić i dr. 2007: 422), pa su pridjevi “nesamostalne odredbene reči koje se stavljaju uz imenicu da označe osobine bića, predmeta i pojava označenih dotičnim imenicama” (Stanojčić – Popović 2008: 91). Na osnovu same definicije pridjevi se po značenju dijele na opisne (kvalitativne) i odnosne (relacijske), a odnosni se dalje dijele na prisvojne (posesivne), gradivne (materijalne/tvarne), vremenske (temporalne) i mjesne (lokalne), dok su gramatičke odlike pridjeva rod, broj, padež, vid i komparacija (Jahić – Halilović – Palić 2000: 236–237; Čedić 2001: 102); jedna moguća podjela jeste na opisne, gradivne i posvojne, druga na opisne i odnosne koji obuhvaćaju posvojne i gradivne i neke opisne i to one koji izriču prostor i vrijeme, te imaju posebne oblike za rod, broj i padež, neodređeni i određeni vid i mogu se stupnjevati (Barić i dr. 1997: 173–174, 181); dalje, mogu se podijeliti na kakvoćne (kvalitativne), posvojne (posesivne), gradivne (materijalne), dok se u posvojne u širem smislu ubrajaju odnosni (relativni) pridjevi, a dijele se i na neodređene i određene (Silić – Pranjković 2005: 133–132), tj. opisne ili kvalitativne i odnosne ili relacijske koji mogu označavati podrijetlo ili pripadnost, prostor, vrijeme, a pripadaju im i gradivni pridjevi (Babić i dr. 2007: 422–424); po značenju mogu biti opisni (kvalitativni), prisvojni (posesivni), gradivni, pridjevi vremenskog odnosa, pridjevi prostornog odnosa i pridjevi drugih odnosa (Stanojčić – Popović 2008: 91).³ Kada

³ O klasifikaciji pridjeva u dosadašnjim najznačajnijim gramatikama s ovih prostora i o nedostacima ponuđenih kriterija vidjeti u (Bulić 2016: 51–85).

je riječ o tvorbi pridjeva, tvore se na više načina ovako predstavljenih u gramatičkim priručnicima: prefiksalsnom, sufiksalsnom, prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom i slaganjem, a pridjevske složenice mogu biti nesufiksalsne (nastale čistim slaganjem) i sufiksalsne (Jahić – Halilović – Palić 2000: 310, 317, 321, 323), tj. složeno-nesufiksalsnom i složeno-sufiksalsnom tvorbom (Barić i dr. 1997: 357–371), sufiksalsnom, prefiksalsnom, sufiksalsno-prefiksalsnom, složeno-prefiksalsnom tvorbom i slaganjem (Babić 2002: 381), sufiksalsnom, prefiksalsnom, prefiksalsno-sufiksalsnom i složeničkom tvorbom (Silić – Pranjković 2005: 173–179) ili pridjevi nastali izvođenjem (derivacijom), popridjevljavanjem, slaganjem te mogu biti složeno-izvedeni pridjevi i pridjevske polusloženice (Stanojčić – Popović 2008: 167–177). S obzirom na to da su u korpusu ovog istraživanja uočene uglavnom razlike u upotrebi pridjeva među tekstovima na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku koje se tiču tvorbe pridjeva i to sufiksalsne tvorbe pridjeva od imenica i različitih sufiksa kojima se oni izvode ili promjena koje uzrokuju (što je i razumljivo, jer “kao i u imenica, tako je i u pridjeva sufiksalsna tvorba najznačajnija” /Babić 2002: 381/), primjeri su svrstani u dvije značenjske podvrste, opisne i odnosne, i analizirani u okviru tih skupina.

Opisni pridjevi

Sufiksi *-(a)n/-it (potreban/potrebit)*

U *Rječniku bosanskoga jezika* uz pridjev *potreban*, pored značenja – bez kojeg nije moguće normalno ostvarenje čega i koji se želi, traži radi čega, s etiketom *razg.* ubilježeno je i – koji je u potrebi, potrebit, siromašan, a posebno uvršteni pridjev *potrebit* ima etiketu *ekspr.* i označava – koji je u potrebi, koji nema, koji oskudijeva, siromašan, ubog, nevoljan (Halilović – Palić – Šehović 2010: 983); u drugom rječniku ovog jezika pridjev *potrebit* potpuno je izjednačen i statusno i značenjski s pridjevom *potreban*, bez ikakvih oznaka o običnijem, neutralnom, ekspresivnom ili oznake kakve druge sfere upotrebe (Čedić i dr. 2007: 741).

Rečnik srpskoga jezika također ima oba pridjeva posebno unesena, *potreban* sa značenjem – koji se želi radi ostvarenja kakvog cilja, koji je takav da se bez njega ne može, nužan i s drugim značenjem

uz oznaku *nar.* (*narodski, regionalno, pokrajinski*) – koji oskudijeva u nečem vrlo važnom, siromašan; uz *potrebit* jedno je značenje koji podmiruje potrebu, nužan (*Sve potrebito imamo u magacinu.*), a drugo je upućeno na *potreban* (*nar. siromašan: Puno je potrebitih ljudi koji su gladni.*) (*Rečnik srpskoga jezika* 2007: 988).

I sufiksom *-(a)n* i sufiksom *-it* tvore se pridjevi s općim opisnim značenjem (Babić 2002: 447, 468–470). Od svih sufiksa pri tvorbi pridjeva s ovim značenjem sufiks *-(a)n* veoma je plodan, a zajedničko svima *n*-sufiksima jeste što sami nemaju nikakvo značenje, nego ga dobivaju prema značenju osnove na koju se dodaju (Babić 2002: 448), dok je sufiks *-it* neplodan (Babić 2002: 470), pridjevi s tim sufiksom su većinom zastarjele ili pokrajinske riječi i “u književnom se jeziku upotrebljavaju samo neki kao *ponosit, potrebit, prkosit*, katkada kao blago stilski obilježeni prema stilski neutralnima sa sufiksom *-(a)n*. U tvorbi od imenica običniji su *izrazit, ponosit* (obič. *ponosan*), *potrebit* (uz *potreban*), *razborit, različit* (rj. *različan*), *rječit, stasit, temeljit, uzorit* (obič. *uzoran*), *vječit* (uz *vječan*), *vlastit, vremenit, zavojit*” (Babić 2002: 470)⁴. U Anićevom rječniku *potrebit* ima dva značenja, jedno s etiketom *arh.* (*v. potreban*), drugo s etiketom *razg.* (koji nema, koji oskudijeva u dobrima, koji treba tuđu pomoć, siromašan, sirot) (Anić 2006: 1127).

Bosanski jezik: ...i daju potrebna obavještenja... (Izvor 1b, str. 469) ...i izvršiti druge potrebne radnje... (Izvor 1b, str. 471) ...i pri tom pružiti im svu potrebnu pomoć. (Izvor 2b, str. 3) ...sadrži sve potrebne podatke... (Izvor 2b, str. 4) ..., nakon prijema zahtjeva i potrebne dokumentacije... (Izvor 3b, str. 4611) ..., potreban je i njegov pristanak. (Izvor 4b, str. 2810) ...kad je takvo ovlaštenje potrebno, sud će radi otklanjanja tih nedostataka poduzeti potrebne radnje... (Izvor 4b, str. 2810) Površina potrebnog zemljišta za izgradnju školske zgrade... (Izvor 5b, str. 3) ...prate odgovarajući kabineti i potrebna spremišta. (Izvor 5b, str. 3)

⁴ Naravno, tu su i pridjevi kojima se osnova završava na *-n*, pa je sufiks *-it* razumljiv (*bremenit, istinit, kamenit, korjenit, plamenit, zakonit, znamenit*), potom pridjevi nastali prefiksarno-sufiksalsnom tvorbom (*naočit, nizbrdit, uzbrdit*), obični su i nastali od pridjeva (*ljutit, općenit*) ili od glagola (*izričit, ocjedit, odrješit, otesit, prkosit* /obič. *prkosan*/, *rastresit, razložit* /uz *razložan*/, *srdit, zagasit, zamašit* /obič. *zamašan*/) (Babić 2002: 470).

Hrvatski jezik: ...i daju potrebne obavijesti... (Izvor 1h, str. 505) ...izvršiti druge potrebne radnje... (Izvor 1h, str. 507) ...i pri tom pružiti im svu potrebnu pomoć. (Izvor 2h, str. 16) ...sadrži sve potrebne podatke... (Izvor 2h, str. 16) ...nakon prijema zahtjeva i potrebite dokumentacije... (Izvor 3h, str. 4569) ..., potreban je i njegov pristanak. (Izvor 4h, str. 2843) ...kad je takva ovlast potrebita, sud će radi otklanjanja tih nedostataka poduzeti potrebite radnje... (Izvor 4h, str. 2843) Površina potrebitog zemljišta za izgradnju školske zgrade... (Izvor 5h, str. 3) ...prate odgovarajući kabineti i potrebita spremišta. (Izvor 5h, str. 3)

Srpski jezik: ...i daju potrebna obavještenja... (Izvor 1s, str. 432) ...i obave druge potrebne radnje,... (Izvor 1s, str. 435) ...i pri tom pružiti im svu potrebnu pomoć. (Izvor 2s, str. 29) ...sadrži sve potrebne podatke... (Izvor 2s, str. 30) ..., nakon prijema zahtjeva i potrebne dokumentacije... (Izvor 3s, str. 4590) ..., potreban je i njegov pristanak. (Izvor 4s, str. 2777) ...kad je takvo ovlaštenje potrebno, sud će radi otklanjanja ovih nedostataka preduzeti potrebne radnje... (Izvor 4s, str. 2777) Površina potrebnog zemljišta za izgradnju školske zgrade... (Izvor 5s, str. 3) ...prate odgovarajući kabineti i potrebna spremišta. (Izvor 5s, str. 3)

Dakle, pridjev *potreban* upotrebljava se u svim izvorima bez obzira na jezičku verziju teksta, dok se pridjev *potrebit* koristi samo u izvorima na hrvatskom jeziku. Upotreba pridjeva sa sufiksom *-(a)n* u svim tekstovima sasvim je očekivana i opravdana kada je u pitanju normativni status, jer svi rječnici bilježe ovaj pridjev (Halilović – Palić – Šehović 2010: 983; *Rečnik srpskoga jezika* 2007: 988; Anić 2006: 1127). Pridjev *potrebit*, koji je blago stilski obilježen u odnosu na *potreban* (Babić 2002: 470) i koji pripada ili sferi arhaizama ili razgovornog stila hrvatskog jezika (Anić 2006: 1127), probija se u upotrebu i koristi uz neutralno *potreban* u tekstovima izvora na hrvatskom jeziku u primjerima kao *potrebita dokumentacija*, *potrebite radnje*, *potrebito zemljište*, *potrebita spremišta*, gdje značenje nije siromašan, sirot, nego upravo bez kojeg se ne može, nužan, potreban.

Sufiksi *-ov(a)n/-ovit (redovan/redovit)*

Uz pridjev *redovan (redovni)* u *Rječniku bosanskog jezika* (2007) navedeno je značenje – koji se zbiva, dešava po utvrđenom redu, u određeno vrijeme ili po nekom pravilu, redovit, uobičajeni, običan, svakodnevni, normalan, uz pridjev *redovit* – koji ne izostaje, uredan, ali s oznakom da je običnije *redovan* (Čedić i dr. 2007: 983); u *Rječniku bosanskoga jezika* (2010) izjednačen je neodređeni i određeni vid *redovit* i *redoviti* s neodređenim vidom *redovan*, a određeni vid *redovni* ima svoje značenje – koji je s prvim određenim rangom, stalni (Halilović – Palić – Šehović 2010: 1138).

Ni u *Rečniku srpskoga jezika* nije načinjena razlika ni u značenju, niti je nekom od pridjeva *redovan* ili *redovit* data prednost, pa su jednakog statusa i značenja: koji se zbiva, dešava, odvija po utvrđenom redu, u zakazano vrijeme, po pravilima, uobičajen, svakodnevni, normalan, (*odr.*) koji ima najviši rang, stalni, ispravan, normalan (2007: 1150).

Sufiks *-ov(a)n* također se ubraja u sufikse s općim opisnim značenjem (Babić 2002: 471), te se njime tvori pridjev *redovan* (uz *redovit*) (Babić 2002: 471), sufiksom *-ovit* tvore se pridjevi koji znače opskrbljenost i obilje (Babić 2002: 478, 483), te pridjev *redovit* ima posebno značenje, no može se svesti pod značenje “koji je pun i” (Babić 2002: 483). U Anićeovom rječniku *redovit* ima značenje: koji redovno dolazi, koji ne izostaje, redovan, uredan (u dolaženju i sl.), a *redovan (neodr.)*: koji se zbiva po utvrđenom redu, u određeno vrijeme ili po pravilu, koji je sukladan običajima ili propisima, i *redovni (odr.)*: stalni, s prvim određenim rangom (Anić 2006: 1320). Očito je da je upotreba pridjeva *redovit* u ekspanziji u hrvatskom jeziku i da pokriva sva značenja pridjeva *redovan*, pošto je *redovan* i u *Rječniku hrvatskoga jezika* upućeno na sljedeće *redovit* (2000: 1064).

Za hrvatski jezik preporučuje se i u ustaljenim izrazima *redovit* pa zamjenjuje *redovan* u vezama *redovit postupak*, a za bosanski i srpski preporuka je da se koristi *redovan postupak* (Nuhodžić i dr. 2013: 47).

Bosanski jezik: Ako je u odjeljenje redovne nastave uključen... (Izvor 5b, str. 1) Prostorni uvjeti za obavljanje redovne djelatnosti... (Izvor 5b, str. 8) ...organizira se i izvodi prema: a) redovnom programu... (Izvor 5b, str. 9) (...) h) održava redovne sastanke u cilju kontrole primjene standarda,... (Izvor 6b, str. 4233) ...mora obavljati mikrobiološke pretrage tokom proizvodnje u redovnim intervalima,... (Izvor 7b, str. 356) ...dostavljat će Predsjedništvu Bosne i Hercegovine redovni izvještaj... (Izvor 8b, str. 3) ..., trideset dana prije početka redovnog ispitnog roka. (Izvor 9b, str. 763) Ispiti se polažu u redovnim rokovima: (...) (Izvor 9b, str. 763) Sjednice Doma naroda mogu biti: – redovne,... (Izvor 10b, str. 1109) ...i ako bi donošenje zakona u redovnom postupku moglo da izazove štetne posljedice... (Izvor 10b, str. 1124)

Hrvatski jezik: Ako je u odjeljenje redovite nastave uključen... (Izvor 5h, str. 1) Prostorni uvjeti za obavljanje redovite djelatnosti... (Izvor 5h, str. 8) ...organizira se i izvodi prema: a) redovitom programu... (Izvor 5h, str. 9) (...) h) održava redovne sastanke u cilju kontrole primjene standarda,... (Izvor 6h, str. 4236) ...mora obavljati mikrobiološke pretrage tijekom proizvodnje u redovitim intervalima,... (Izvor 7h, str. 342) ...dostavljat će Predsjedništvu Bosne i Hercegovine redovito izvješće... (Izvor 8h, str. 3) ..., trideset dana prije početka redovnog ispitnog roka. (Izvor 9h, str. 751) Ispiti se polažu u redovnim rokovima: (...) (Izvor 9h, str. 751) Sjednice Doma naroda mogu biti: – redovite,... (Izvor 10h, str. 1130) ...i ako bi donošenje zakona u redovitom postupku moglo izazvati štetne posljedice... (Izvor 10h, str. 1145)

Srpski jezik: Ako je u odjeljenje redovne nastave uključen... (Izvor 5s, str. 1) Prostorni uslovi za obavljanje redovne djelatnosti... (Izvor 5s, str. 8) ...organizuje se i izvodi prema: a) redovnom programu... (Izvor 5s, str. 9) (...) h) održava redovne sastanke u cilju kontrole primjene standarda,... (Izvor 6s, str. 4229) ...mora obavljati mikrobiološke pretrage tokom proizvodnje u redovnim intervalima,... (Izvor 7s, str. 349) ...dostavljaće Predsjedništvu

Bosne i Hercegovine redovni izvještaj... (Izvor 8s, str. 4) ..., trideset dana prije početka redovnog ispitnog roka. (Izvor 9s, str. 757) Ispiti se polažu u redovnim rokovima: (...) (Izvor 9s, str. 757) Sjednice Doma naroda mogu biti: – redovne,... (Izvor 10s, str. 1151) ...i ako bi donošenje zakona u redovnom postupku moglo da izazove štetne posljedice... (Izvor 10s, str. 1165)

Pridjev *redovan* koristi se u svim jezičkim verzijama izvora, a pridjev *redovit* u izvorima na hrvatskom jeziku. Iako nema normativnih preporuka za korištenje samo pridjeva *redovan* u bosanskom i srpskom jeziku, u tekstovima na ovim jezicima koristi se isključivo ovaj pridjev. Oba pridjeva koriste se u tekstovima na hrvatskom jeziku, i to bez razlike naznačene u Anićevoj rječniku (2006: 1320), pa je *redovita sjednica* umjesto *redovna sjednica*, jer se ne radi o sjednici koja ne izostaje, nego o sjednici koja se zbiva po utvrđenom redu, u planirano vrijeme, tj. o sjednici koja nije *vanredna*, ili je *postupak donošenja zakona redovit*, a ne *redovan postupak*. Dakle, pridjev *redovit* izrazito je frekventan i u ovim tekstovima na hrvatskom jeziku u svim navedenim kontekstima, što je, uostalom, naznačeno u *Rječniku hrvatskoga jezika* (2000: 1064).

Odnosni pridjevi

Sufiks *-in* (*apelanticin/apelantičin*)

Od imenice *apelantica* pri izvođenju pridjeva može doći do promjene *c* u *č* ispred sufiksa *-in*, pa pridjev glasi *apelantičin* ili *apelanticin*.

Za normu bosanskog jezika valjani su pridjevi bez izvršene promjene, npr. *Selmicin*, *Snjeguljicin*, *Hrvaticin* (Halilović 1996: 19, 20),⁵ a za hrvatsku normu pridjevi s izvršenom promjenom: “Ispred *-in* glas *c* zamjenjuje se sa *č* u sufiksu i završetku *-ica* višesložnih osnova: *baničin*, *baruničin*, *caričin*, *gospodaričin*, *kraljičin*, *Daničin*, *Jeličin*, *Juričin*, *Desničin*, *Matičin*, *krtičin*, *lisičin*, *magaričin*... (...) U razgovornom jeziku sjevernih krajeva glas *c* ispred *-in* ostaje bez promjene, *Anicin*, *Danicin*, *Maricin*..., ali takvi likovi ne idu u književni jezik” (Babić 2002: 389). U *Hrvatskom pravopisu* također su

⁵ Isti stav zadržan je i u izdanju *Pravopisa bosanskoga jezika* iz 2017. (Halilović 2017: 13, 14).

ponovljeni ti stavovi: *Ankičin, Hrvatičin* (Babić – Finka – Moguš 2004: 11), te u *Gramatici hrvatskoga jezika: Aničin, staričin* (Silić – Pranjković 2005: 175). Ova pojava posebno je izdvojena u *Pravopisu srpskoga jezika*: “Od imenica na *-ica*, ako prije tog sufiksa nije *č*, pridjev je na *-ičin*: *Novičin, Grujičin, Jeličin, Miličin, caričin, kraljičin, piljaričin, izdajičin*. Tako i *ubičin, samoubičin* (ali *Micin*)” (Pešikan – Jerković – Pižurica 2005: 85–86).

Bosanski jezik: (...) (u daljnjem tekstu: apelantica) (...) (Izvor 11b, str. 2880) ..., usvojen je apelantičin prigovor,... (Izvor 11b, str. 2880) ..., usvojio apelantičin prijedlog... (Izvor 11b, str. 2880) Drugim riječima, nema zakonskih prepreka da se o apelantičinoj protivtužbi odlučuje... S obzirom na to, slijedi da nije utemeljen apelantičin prigovor... (Izvor 11b, str. 2883) (...) (u daljnjem tekstu: apelantica) (...) (Izvor 12b, str. 358) ...navodi da su neosnovani apelanticini navodi... (Izvor 12b, str. 359) Smatra da je apelantičin zahtjev neosnovan... (Izvor 12b, str. 359)

Hrvatski jezik: (...) (u daljnjem tekstu: apelantica) (...) (Izvor 11h, str. 2884) ..., usvojen je apelantičin prigovor,... (Izvor 11h, str. 2884) ..., usvojio apelantičin prijedlog... (Izvor 11h, str. 2884) Drugim riječima, nema zakonskih prepreka da se o apelantičinoj protutužbi... Obzirom na to, slijedi da nije utemeljen apelantičin prigovor... (Izvor 11h, str. 2887) (...) (u daljnjem tekstu: apelantica) (...) (Izvor 12h, str. 203) ...navodi da su neutemeljeni apelanticini navodi... (Izvor 12h, str. 362) Smatra da je apelantičin zahtjev neutemeljen... (Izvor 12h, str. 362)

Srpski jezik: (...) (u daljnjem tekstu: apelantkinja) (...) (Izvor 11s, str. 2888) ..., usvojen je apelantičin prigovor,... (Izvor 11s, str. 2888) ..., usvojio apelantičin prijedlog... (Izvor 11s, str. 2889) Drugim riječima, nema zakonskih prepreka da se o apelanticinoj protivtužbi odlučuje... S obzirom na to, slijedi da nije osnovan apelantičin prigovor... (Izvor 11s, str. 2891) (...) (u daljnjem tekstu: apelantkinja) (...) (Izvor 12s, str. 364) ...navodi da su neosnovani apelantkinjini navodi... (Izvor 12s, str. 365) Smatra da je apelantkinjin zahtjev neosnovan... (Izvor 12s, str. 365)

Oba lika pridjeva, i *apelanticin* i *apelantičin*, susreću se u izvorima na bosanskom i hrvatskom, a na srpskom jeziku likovi *apelanticin* i *apelantkinjin*. Pridjev *apelantičin* u tekstu na bosanskom jeziku nije usklađen sa svojom normom, kao ni pridjev *apelanticin* s normama hrvatskog i srpskog jezika. (Pridjev *apelantkinjin* u izvoru na srpskom jeziku svakako bi bio bolje rješenje za ove tekstove, jer se pridjev trebao izvesti od imenice *apelantkinja*, koja se već upotrijebila u tekstu na srpskom jeziku za razliku od tekstova na bosanskom i hrvatskom, gdje imenica glasi *apelantica*, pa je sasvim očekivano da se pridjev izvodi od ove imenice.)

Sufiksi -ski/-beni (sudski/sudbeni)

Pridjev *sudski* odnosi se na sud i suđenje ili koji je u nadležnosti suda (Čedić i dr. 2007: 1084; Halilović – Palić – Šehović 2010: 1263), *sudbeni* nije uvršteno u *Rječnik bosanskog jezika* (2007), no jeste u *Rječnik bosanskoga jezika* (2010) s naznakom da ima ekspresivnu vrijednost (Halilović – Palić – Šehović 2010: 1263, 1264).

U *Rečniku srpskoga jezika* naznačeno je da je *sudski* bolje nego *sudbeni* (2007: 1285).

“Sufiks *-ski* jedan je od najplodnijih pridjevnih sufiksa” (Babić 2002: 398), dok sufiks *-beni* pripada skupini slabo plodnih ili neplodnih sufiksa (Babić 2002: 421), te je “sufiks *-beni* nastao poistovjećivanjem završetka *-beni* sa sufiksom u takvih pridjeva kao što su *obrambeni*, *sudbeni*, jer je imenica *obrana* običnija nego *obramba*, a *sudbeni* se ne odnosi na imenicu *sudba*, nego na *sud*” (Babić 2002: 437). U Anićevom rječniku pridjev *sudski* ima isto značenje kao u rječnicima bosanskog i srpskog jezika, no *sudbeni* je drugačije interpretirano – koji se odnosi na sudovanje (*sudovanje* je glagolska imenica od *sudovati* što znači obavljati posao suca, a *sudba* je sinonim za sudovanje) (Anić 2006: 1496, 1497). *Rječnik hrvatskoga jezika* za pridjev *sudbeni* bilježi značenje – koji se odnosi na sudbu, suđenje, presudu (*sudbeni spisi*, *sudbeno vijeće*, *sudbena odluka*, *Državno sudbeno vijeće*, *sudbena vlast*), za *sudbu* (osim sudbine) značenje – suđenje, osuda, presuda (*Rječnik hrvatskoga jezika* 2000: 1193).

Bosanski jezik: Strana službena osoba je član zakonodavnog, izvršnog, upravnog ili sudskog organa strane države,... (Izvor 13b, str. 85) Predsjednik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (Izvor 14b, str. 675) PRAVILNIK O UNUTRAŠNJEM SUDSKOM POSLOVANJU (Izvor 15b, str. 91) (Poslovi sudske uprave) (Izvor 15b, str. 91) ...Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine... (Izvor 15b, str. 91) ..., nakon pribavljenog mišljenja Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine,... (Izvor 16b, str. 4467) UREDBU O STALNIM SUDSKIM TUMAČIMA (Izvor 16b, str. 4467) Sudski testament ako zavještalc nije u stanju da ga pročita (Izvor 17b, str. 8)

Hrvatski jezik: Strana službena osoba je član zakonodavnog, izvršnog, upravnog ili sudskog tijela strane države,... (Izvor 13h, str. 85) Predsjednik Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH (Izvor 14h, str. 676) PRAVILNIK O UNUTARNJEM SUDSKOM POSLOVANJU (Izvor 15h, str. 177) (Poslovi sudske uprave) (Izvor 15h, str. 177) ...Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine... (Izvor 15h, str. 177) ..., nakon pribavljenog mišljenja Visokog sudbenog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine,... (Izvor 16h, str. 4469) UREDBU O STALNIM SUDSKIM TUMAČIMA (Izvor 16h, str. 4469) Sudbeni testament ako zavještatelj nije u stanju da ga pročita (Izvor 17h, str. 8)

Srpski jezik: Strano službeno lice je član zakonodavnog, izvršnog, upravnog ili sudskog organa strane države,... (Izvor 13s, str. 85) Predsjednik Visokog sudskog i tužilačkog savjeta BiH (Izvor 14s, str. 675) PRAVILNIK O UNUTRAŠNJEM SUDSKOM POSLOVANJU (Izvor 15s, str. 3) (Poslovi sudske uprave) (Izvor 15s, str. 3) ...Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i Hercegovine... (Izvor 15s, str. 3) ..., nakon pribavljenog mišljenja Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine,... (Izvor 16s, str. 4472) UREDBU O STALNIM SUDSKIM TUMAČIMA (Izvor 16s, str. 4472) Sudski testament ako zavještalc nije u stanju da ga pročita (Izvor 17s, str. 8)

Pridjev sa sufiksom *-ski* može se naći u svim jezičkim verzijama izvora, dok se pridjev sa sufiksom *-beni* nalazi isključivo u verzijama na hrvatskom jeziku. Upotreba odnosnoga pridjeva *sudski* u tekstovima na bosanskom i srpskom jeziku potpuno je u skladu s onim što je u rječnicima ovih jezika prikazano. U izvorima na hrvatskom jeziku, gdje se koristi samo pridjev *sudbeni* ili i *sudbeni* i *sudski*, pridjev na *-beni* naći će se samo u nazivu *Visoko sudbeno i tužiteljsko (tužilačko) vijeće*, dok se u ostalim primjerima koristi *sudski* (*sudsko tijelo, sudsko poslovanje, sudska uprava, sudski tumači*). Ovakva praksa primijenjena je u izvorima iz *Službenoga glasnika Bosne i Hercegovine* i *Službenih novina Federacije Bosne i Hercegovine*. Izvor iz *Službenoga glasnika Republike Srpske* na hrvatskom jeziku ima samo pridjev *sudbeni* i to u sintagmi *sudbeni testament*, što znači da *sudbeni* ima širu upotrebu u izvorima iz ovoga glasila nego iz druga dva. S obzirom na to da su različita tumačenja u rječnicima i drugim priručnicima, ni za jedan primjer ne možemo reći da nije usklađen s normom hrvatskog jezika, niti da ne odgovara kontekstu i značenju u kojem je upotrijebljen.

Sufiksi *-ski/-ioni* (*diskriminacijski/diskriminacioni, informacijski/informacioni, investicijski/investicioni, komunikacijski/komunikacioni, navigacijski/navigacioni, organizacijski/organizacioni, populacijski/populacioni, reprodukcijski/reprodukcioni*)

Od imenica stranoga porijekla na *-ija* na punu osnovu dodaje se sufiks *-ski* prilikom tvorbe odnosnih pridjeva, pa se takvi pridjevi završavaju na *-ijski*, a ako se dodaje sufiks *-ioni*, imenicama se najprije odbacuje završetak *-ija*.

U *Rječniku bosanskog jezika* (2007) pridjevi na *-ski* i *-ioni* nisu na jednak način posmatrani niti uvršteni: samo je upisano *diskriminacijski* (Čedić i dr. 2007: 100), zatim oba lika u posebnim odrednicama *informacijski* i *informacioni*, *investicijski* i *investicioni* (Čedić i dr. 2007: 214, 220), kao jedna odrednica s dva lika *navigacijski/navigacioni* (Čedić i dr. 2007: 432), uz odredničku riječ *organizacijski* u značenjskom bloku upisano je *organizacioni* (Čedić i dr. 2007: 552), a

komunikacijski ili *komunikacioni*, *populacijski* ili *populacioni* nisu ni uneseni u ovaj rječnik. S jasnim dubletnim i ravnopravnim statusom prihvaćeni su pridjevi: *diskriminacijski* i *diskriminacioni*, *informacijski* i *informacioni*, *investicijski* i *investicioni*, *komunikacijski* i *komunikacioni*, *navigacijski* i *navigacioni*, *organizacijski* i *organizacioni*, *populacijski* i *populacioni*, *reprodukcijski* i *reprodukcioni* (Halilović – Palić – Šehović 2010: 190, 389, 397, 525, 732, 837, 961, 1144).

U hrvatskom jezičkom standardu pridjevima na *-ski* data je prednost u odnosu na dubletne pridjeve na *-ioni*: kako pridjevi sa sufiksom *-ski* i sufiksom *-ioni* od istih osnova dolaze u istom značenju, a pridjevi na *-ski* izvedeni su po plodnijem tvorbenom sistemu i “danas su potpuno prevladali oni pa i u vezama u kojima se ne bi očekivalo, kao *konzervativni logor*, *investicijska ulaganja*, *investicijska politika*”, te su tako i pridjevi sa sufiksom *-ioni* danas arhaizmi, kao i taj sufiks (Babić 2002: 437). Stoga se oni i ne unose u rječnik *Hrvatskoga pravopisa*: “U rječnik nisu uneseni ni pridjevi na *-ioni* jer su oni svojom glavninom izašli iz upotrebe današnjega hrvatskoga književnoga jezika, umjesto njih upotrebljavaju se pridjevi na *-ijski*, pa koliko treba, u rječnik su uneseni oni” (Babić – Finka – Moguš 2004: 149).

Rečnik srpskoga jezika na različite načine donosi sud o ovim dubletima, te (od primjera iz izvora) samo su uneseni sa sufiksom *-ioni* pridjevi: *diskriminacioni*, *investicioni*, *koordinacioni*, *reprodukcioni* (*Rečnik srpskoga jezika* 2007: 284, 471, 565, 1160), potom je na prvom mjestu upisan pridjev na *-ioni*, a u zagradi pridjev na *-ski*:⁶ *informacioni* (*informacijski*), *komunikacioni* (*komunikacijski*), *organizacioni* (*organizacijski*), *populacioni* (*populacijski*) (*Rečnik srpskoga jezika* 2007: 478, 559, 885, 961), i jedan primjer gdje su masnim slovima istaknuta oba primjera, jedan do drugoga, *navigacijski* i *navigacioni* (*Rečnik srpskoga jezika* 2007: 752). U radu s nazivom “Pridjevi s nastavkom *-ioni*” detaljnije je analiziran broj ovih pridjeva, osnove od kojih su izvedeni, porijeklo *-ioni*, semantička relacija s pridjevima na *-ski*, te status tih pridjeva u srpskom

⁶ Azbučno bi trebao na prvome mjestu biti pridjev na *-ski*, a pošto taj pridjev na *-ski* nije masnim slovima štampan kao pridjev na *-ioni*, valja ga shvatiti kao manje uobičajenu ili rjeđu formu.

standardnom jeziku u poređenju s hrvatskim (Šipka 2004). Na osnovu Nikolićevog *Obratnog rečnika srpskoga jezika* (2000) utvrđeno je da pridjeva na *-ioni* u srpskom jeziku ima oko 298 (u radu je konstatirano da ih ima 300, pa i više), od kojih 111 ima dublet na *-ski* (37,25%), a 187 javlja se samo s *-ioni* (62,75%). Jedan od izvedenih zaključaka jeste da su pridjevi na *-ioni* vrlo frekventni u srpskom jeziku, čvrsto stoje u govornoj praksi i u standardu, dok su u hrvatskom, intervencijama normativista i lektora, gotovo potpuno istisnuti iz upotrebe, te se “upotreba tih pridevskih dubleta može smatrati jednim od diferencijalnih obeležja srpskoga i hrvatskoga jezičkog standarda” (Šipka 2004: 43), a “u savremenom srpskom jeziku i tamo gde su registrovane dublete s nastavkom *-ski* upotrebljavaju se samo oblici s nastavkom na *-ioni*, ili s kojim drugim nastavkom (*-an*, *-ovan* i sl.)” (Šipka 2004: 44). Od primjera izdvojenih ovdje nalazimo pridjeve s oba sufiksa: *informacioni – informacijski*, *komunikacioni – komunikacijski*, *navigacioni – navigacijski*, *organizacioni – organizacijski*, a samo sa sufiksom *-ioni* pridjeve: *diskriminacioni*, *koordinacioni*, *imigracioni*, *investicioni*, *reprodukcioni* (Šipka 2004: 35–38), što se zapravo podudara sa stanjem predstavljenim u *Rečniku srpskoga jezika* (2007).

Bosanski jezik: ..., navigacijske i nadzorne sisteme... (Izvor 18b, str. 2) ..., vrste i nadležnost organizacionih jedinica,... (Izvor 18b, str. 3) ...osigurati komunikacijske sisteme... (Izvor 18b, str. 5) ...osiguraju izvršavanje poslova imigracijske kontrole,... (Izvor 18b, str. 7) (Interferencija s navigacijskim instalacijama) (Izvor 18b, str. 7) Priznavanje stranih homologacijskih ispitivanja... (Izvor 18b, str. 9) ..., BHDCA je stručno i koordinaciono tijelo... (Izvor 18b, str. 14) (...) – imenuje i razrješava voditelje organizacijskih jedinica, (...) (Izvor 19b, str. 9) ..., direktor poduzima odgovarajuće mjere organizacijske,... (Izvor 19b, str. 11) ..., kao i u formiranju organizacione strukture; (...) (Izvor 20b, str. 3) ..., obrazovanja u području informacionih i komunikacionih tehnologija,... (Izvor 20b, str. 6) ..., način rukovođenja organizacionim jedinicama,... (Izvor 21b, str. 10) ...za potrebe katastra i informacionog sistema...

(Izvor 21b, str. 10) ...i ocjene zdravstvenog stanja šumskog reprodukcionog materijala,... (Izvor 21b, str. 11) (...) – koordinacija aktivnosti na izradi investiciono-tehničke dokumentacije... (Izvor 21b, str. 11) ..., daje prognozu tendencije kretanja populacionog nivoa najvažnijih štetočina... (Izvor 21b, str. 16)

Hrvatski jezik: ..., navigacijske i nadzorne sustave... (Izvor 18h, str. 20) ..., vrste i nadležnost organizacijskih jedinica,... (Izvor 18h, str. 21) ...osigurati komunikacijske sustave... (Izvor 18h, str. 22) ...osigurati obavljanje poslova u vezi s imigracijskom kontrolom,... (Izvor 18h, str. 24) (Interferencija s navigacijskim instalacijama) (Izvor 18h, str. 25) Priznavanje inozemnih homologacijskih ispitivanja... (Izvor 18h, str. 27) ..., BHDCA je stručno i koordinaciono tijelo... (Izvor 18h, str. 32) (...) – imenuje i razrješava voditelje organizacijskih jedinica, (...) (Izvor 19h, str. 14) ..., ravnatelj poduzima odgovarajuće mjere organizacijske,... (Izvor 19h, str. 16) ..., kao i u formiranju organizacijske strukture; (...) (Izvor 20h, str. 8) ..., obrazovanja u području informativskih i komunikacijskih tehnologija,... (Izvor 20h, str. 10) ..., način rukovođenja organizacijskim jedinicama,... (Izvor 21h, str. 10) ...za potrebe katastra i informativskog sustava... (Izvor 21h, str. 10) ...i ocjene zdravstvenog stanja šumskog reprodukcionog materijala,... (Izvor 21h, str. 11) (...) – koordinacija aktivnosti na izradi investicijsko-tehničke dokumentacije... (Izvor 21h, str. 11) ..., daje prognozu tendencije kretanja populacijske razine najvažnijih štetočina... (Izvor 21h, str. 16)

Srpski jezik: ..., navigacione i nadzorne sisteme... (Izvor 18s, str. 38) ..., vrste i nadležnost organizacionih jedinica,... (Izvor 18s, str. 39) ...obezbijediti komunikacione sisteme... (Izvor 18s, str. 41) ...obezbijede obavljanje poslova imigracione kontrole,... (Izvor 18s, str. 43) (Interferencija sa navigacionim instalacijama) (Izvor 18s, str. 43) Priznavanje stranih homologacijskih ispitivanja... (Izvor 18s, str. 46) ..., BHDCA je stručno i koordinaciono tijelo... (Izvor 18s, str. 49) (...) – imenuje i razrješava voditelje organizacijskih jedinica, (...)

(Izvor 19s, str. 4) ..., direktor preduzima odgovarajuće mjere organizacijske,... (Izvor 19s, str. 6) ..., kao i u formiranju organizacione strukture; (...) (Izvor 20s, str. 12) ..., obrazovanja u području informativnih i komunikativnih tehnologija,... (Izvor 20s, str. 15) ..., način rukovođenja organizacionim jedinicama,... (Izvor 21s, str. 10) ...za potrebe katastra i informativnog sistema... (Izvor 21s, str. 10) ...i ocjene zdravstvenog stanja šumskog reproduktivnog materijala,... (Izvor 21s, str. 10) (...) – koordinacija aktivnosti na izradi investiciono-tehničke dokumentacije... (Izvor 21s, str. 11) ..., daje prognozu tendencije kretanja populativnog nivoa najvažnijih štetočina... (Izvor 21s, str. 16)

Dakle, sve jezičke verzije izvora sadrže i pridjeve na *-ski* i pridjeve na *-ioni* izvedene od stranih imenica sa završetkom *-ija* (koje u latinskom završavaju na *-io*, *-ionis*, a u njemačkom ili francuskom na *-ion*), s tendencijom češće upotrebe pridjeva na *-ski* na hrvatskom i pridjeva na *-ioni* na srpskom jeziku. U verzijama na bosanskom jeziku koriste se obje forme, kako je i prikazano u *Rječniku bosanskoga jezika* (2010). Pridjevi na *-ioni* u verzijama na hrvatskom jeziku nisu u skladu s normativnim preporukama izdvojenih priručnika. Kako se u tekstovima na srpskom jeziku i najčešće koriste pridjevi na *-ioni* u svim primjerima, tako i nema kolizije s normom: izdvojiti ćemo jedino izvor u kojem se koristi samo *organizacijski* u svim tekstovima, što nije svojevrsna odlika srpskog jezika (ali se, kako smo vidjeli, i ne kosi s normativnim postulatima u potpunosti), te pridjev *homologacijski*, koji se ponavlja u sve tri verzije (ako je imenica *homologacija*, onda bi se pridjev mogao izvoditi i sufiksom *-ioni*).

Sufiksi *-ski/-ivni* (*administracijski/administrativni*)

Od imenice stranoga porijekla *administracija* izvodi se odnosni pridjev *administrativni*, čije potvrde nalazimo u *Rječniku bosanskoga jezika* (Halilović – Palić – Šehović 2010: 3), *Rječniku hrvatskoga jezika* (2000: 4) i *Rečniku srpskoga jezika* (2007: 19). Niti

jednog pridjeva nema uvrštenog u *Rječnik bosanskog jezika* (Čedić i dr. 2007), niti ih je upisao Anić u svoj rječnik. U ovim rječnicima nema potvrda za pridjev *administracijski*.

Bosanski jezik: Za obavljanje administrativno-finansijskih poslova... (Izvor 5b, str. 2) Uredi administrativne i finansijske službe služe za smještaj i rad administrativno-finansijskog osoblja. (Izvor 5b, str. 4) ...i vršenje administrativno-tehničkih i drugih poslova. (Izvor 10b, str. 1111) Administrativna komisija, (...) (Izvor 10b, str. 1113) ...kojima će se regulirati obavljanje općih i administrativnih funkcija,... (Izvor 22b, str. 1194) ..., koja će imati status nezavisne administrativne organizacije Bosne i Hercegovine. (Izvor 23b, str. 1212) Sektor za finansije i administrativne poslove, (...) (Izvor 24b, str. 369)

Hrvatski jezik: Za obavljanje administrativno-financijskih poslova... (Izvor 5h, str. 2) Uredi administrativne i financijske službe služe za smještaj i rad administrativno-financijskog osoblja. (Izvor 5h, str. 4) ...i obavljanje administracijsko-tehničkih i drugih poslova. (Izvor 10h, str. 1131) Administracijsko povjerenstvo, (...) (Izvor 10h, str. 1134) ...kojima će se regulirati obavljanje općih i administrativnih dužnosti,... (Izvor 22h, str. 1197) ..., koja će imati status neovisne administrativne organizacije Bosne i Hercegovine. (Izvor 23h, str. 1225) Sektor za financije i administrativne poslove, (...) (Izvor 24h, str. 372)

Srpski jezik: Za obavljanje administrativno-finansijskih poslova... (Izvor 5s, str. 2) Kancelarije administrativne i finansijske službe služe za smještaj i rad administrativno-finansijskog osoblja. (Izvor 5s, str. 4) ...i vršenje administrativno-tehničkih i drugih poslova. (Izvor 10s, str. 1152) Administrativna komisija, (...) (Izvor 10s, str. 1154) ...kojima će se regulisati obavljanje opštih i administrativnih funkcija,... (Izvor 22s, str. 1192) ..., koja će imati status nezavisne administrativne organizacije Bosne i Hercegovine. (Izvor 23s, str. 1198) Sektor za finansije i administrativne poslove; (...) (Izvor 24s, str. 366)

Najčešće sve jezičke verzije izvora imaju pridjev *administrativni*. Rijetki su izvori u kojima se pravi razlika u upotrebi pridjeva *administrativni* u verziji na bosanskom i srpskom jeziku, te *administracijski* na hrvatskom jeziku. Drugim riječima, pridjev na *-ivni* vrlo je frekventan u svim jezičkim verzijama, pridjev na *-ski* naći će se kao njegova zamjena u jednom izvoru na hrvatskom jeziku. Kako se u svim tekstovima na bosanskom jeziku javlja *administrativni*, tu upotrebu valja i ocijeniti, a ona je, kako smo vidjeli, prihvaćena, a isto se može reći i za njegovu upotrebu u verzijama na srpskom jeziku: potpuno u saglasnosti s *Rečnikom srpskoga jezika* (2007). Upotrebu pridjeva *administrativni* treba svakako posmatrati kao uobičajenu i prihvaćenu u hrvatskom jezičkom standardu i verzijama na hrvatskom jeziku. Za *administracijski*, dakle, nema potvrda u priručnicima. Govoreći o pridjevima izvedenim sufiksom *-ski* od nekih imenica koje zadržavaju *-ija*, kao što su *anatomijski*, *antropološki*, *filozofijski*, *geografski*, *pedagogijski*, *psihološki* itd., Babić ističe da su to pridjevi koji se odnose na dvije imenice i označavaju struku i čovjeka kojom se on bavi (sekundarna mutacija) (Babić 2002: 404, 410); ovdje se, naravno, ne ubraja i pridjev *administracijski*, jer je jasno da je u osnovi samo jedna imenica – *administracija*, no uočavamo da se i ovaj pridjev završava na *-ijski* kao i navedeni pridjevi. Upotrebu ovih pridjeva Babić je označio kao češćom u novije doba i to iz “pomodnih razloga” (Babić 2002: 404), te se, pretpostavljamo, i pridjev *administracijski* koristi u novije vrijeme u hrvatskom jeziku ili je to, ipak, samo težnja da se načini razlika između jezičkih verzija izvora.

Sufiksi *-ski/-ni*

Pridjevi jezički/jezični

Dodavanjem i sufiksa *-ski* i sufiksa *-ni* dolazi do glasovnih promjena u osnovi imenice od koje se izvode ovi pridjevi i promjene *k>č*.

U *Pravopisu bosanskoga jezika* (1996) i *Rječniku bosanskoga jezika* (2010) načinjena je razlika u značenju, pa je *jezički* – koji se odnosi

na jezik u lingvističkom značenju i *jezični* – koji se odnosi na jezik u anatomskom značenju (Halilović 1996: 283,⁷ Halilović – Palić – Šehović 2010: 470), no u *Rječniku bosanskog jezika* (2007) nije posve jasno kakav je odnos spram pridjeva *jezični* – odrednička riječ je *jezički* sa značenjem – koji se odnosi na jezik (npr. *jezički savjetnik, jezička istraživanja*), te je na kraju značenjskoga bloka upisan i pridjev *jezični* (Čedić i dr. 2007: 264). No, *jezični* je (uz *autobusni, baletni, operetni, operni*) “izrazito obilježje standardnosti hrvatskoga književnoga jezika” (Babić 2002: 431). U srpskoj normi postoje neslaganja u pogledu značenja ovih pridjeva: Klajn pravi razliku istu kao u bosanskoj normi (*jezički* – koji se tiče jezika, govora; *jezični* – kao anatomski termin) (Klajn 2011: 110), u *Rečniku srpskoga jezika* pridjev *jezički* odnosi se na jezik kao sistem riječi s određenim gramatičkim pravilima, dakle, kao lingvistički termin, dok pridjev *jezični* ima i jedno i drugo značenje (*Rečnik srpskoga jezika* 2007: 508).

Bosanski jezik: (...) a) jezičko-umjetničko područje: (...) (Izvor 5b, str. 5) Komisija za jezička pitanja, (...) (Izvor 10b, str. 1113) ..., ocjenjuje usaglašenost tekstova sa standardno-jezičkim normama jezika na kome su napisani; (...) (Izvor 10b, str. 1114) ...diploma može biti višejezična,... (Izvor 25b, str. 59)

Hrvatski jezik: (...) a) jezičko-umjetničko područje: (...) (Izvor 5h, str. 5) Povjerenstvo za jezična pitanja, (...) (Izvor 10h, str. 1134) ..., ocjenjuje usuglašenost tekstova sa standardno-jezičnim normama jezika na kojemu su napisani; (...) (Izvor 10h, str. 1136) ...diploma može biti višejezična,... (Izvor 25h, str. 61)

Srpski jezik: (...) a) jezičko-umjetničko područje: (...) (Izvor 5s, str. 5) Komisija za jezička pitanja, (...) (Izvor 10s, str. 1154) ..., ocjenjuje usaglašenost tekstova sa standardno-jezičkim normama jezika na kome su napisani; (...) (Izvor 10s, str. 1156) ..., diploma može biti višejezična,... (Izvor 25s, str. 58)

⁷ Tako je ostalo i u izdanju iz 2017. (Halilović 2017: 355).

U sve tri jezičke verzije izvora koristi se i *jezički* i *jezični*. Upotreba pridjeva *jezički* u tekstovima na bosanskom i srpskom, a *jezični* u tekstovima na hrvatskom jeziku usklađena je s normama, no *jezički* u hrvatskoj verziji i *višejezični* u bosanskoj verziji nije. (Iako je tvorba pridjeva *višejezični* složeno-sufiksalna, primarno je ovdje interes za sufiks i odnos sufiksa *-ski/-ni*, te je ovaj pridjev analiziran u okviru ove grupe pridjeva.) U *Rječniku bosanskoga jezika* jasno je označeno da je pridjev *višejezički* u ovom kontekstu jedino standardiziran – koji se odnosi na više jezika (Halilović – Palić – Šehović 2010: 1438), no prema *Rečniku srpskoga jezika* (2007: 155) i značenju upisanom uz pridjev – koji je dat, iskazan, napisan na više jezika – ovdje i može funkcionirati samo upotrijebljeni pridjev, tj. *diploma može biti višejezična*. No, nećemo zaboraviti ni Klajnovu mišljenje, te ćemo konstatirati da, ipak, normativne preporuke nisu usklađene.

Pridjevi poreski/porezni

Kada se od imenice *porez* izvodi odnosni pridjev sufiksom *-ski*, također dolazi do glasovnih promjena ($z+ski > -ski$), dok sufiks *-ni* ne izaziva promjene u osnovi.

U bosanskom standardnom jeziku oba se pridjeva jednako vrednuju (Čedić i dr. 2007: 717; Halilović – Palić – Šehović 2010: 963).⁸ “U parovima *ćirilčni-ćirilčki, latinični-latinički, kolni-kolski, porezni-poreski, priložni-priloški* kolebanje je veće, ali očitu prednost u hrvatskom književnom jeziku imaju pridjevi na *-ni*” (Babić 2002: 431). U Anićeve rječnik uvršten je samo pridjev *porezni* (Anić 2006: 1106). U srpskom jezičkom standardu prednost ima pridjev *poreski* (*Rečnik srpskoga jezika* 2007: 975).

Bosanski jezik: Porezna utaja (Izvor 13b, str. 114) Osoba koja ne plati poreske obaveze u skladu s poreznim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine,... (Izvor 13b, str. 114) ...snose primarnu odgovornost za pronalaženje i određivanje poreskih i drugih izvora... (Izvor 26b, str. 14) ...radi pribavljanja poreskog identifikacionog broja,... (Izvor 27b, str. 4222) ...i poreski broj subjekta upisa,... (Izvor 27b, str. 4222) ...iz zapisnika

⁸ Dublet je i u *Pravopisu bosanskoga jezika* (Halilović 2017: 540).

o toku rasprave o reformi carina i poreznog sistema,... (Izvor 28b, str. 17) ...za realizaciju utvrđenih principa u oblasti odbrane, porezne politike i organa u oblasti pravosuđa. (Izvor 28b, str. 18) ...unutar policijskih organa Bosne i Hercegovine, (...), carinskih organa i poreznih organa. (Izvor 29b, str. 3)

Hrvatski jezik: Porezna utaja (Izvor 13h, str. 114) Osoba koja ne plati porezne obveze sukladno poreznom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine,... (Izvor 13h, str. 114) ...snose primarnu odgovornost za pronalaženje i određivanje poreskih i drugih izvora... (Izvor 26h, str. 20) ...radi pribavljanja poreznog identifikacijskog broja,... (Izvor 27h, str. 4225) ...i porezni broj subjekta upisa,... (Izvor 27h, str. 4225) ...iz zapisnika o tijeku rasprave o reformi carina i poreznog sustava,... (Izvor 28h, str. 17) ...za realizaciju utvrđenih principa u oblasti obrane, porezne politike i organa u oblasti pravosuđa. (Izvor 28h, str. 18) ...unutar policijskih organa Bosne i Hercegovine, (...), carinskih organa i poreznih organa. (Izvor 29h, str. 3)

Srpski jezik: Porezna utaja (Izvor 13s, str. 114) Lice koja ne plati poreske obaveze u skladu s poreznim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine,... (Izvor 13s, str. 114) ...snose primarnu odgovornost za pronalaženje i određivanje poreskih i drugih izvora... (Izvor 26s, str. 21) ...radi pribavljanja poreskog identifikacionog broja,... (Izvor 27s, str. 4218) ...i poreski broj subjekta upisa,... (Izvor 27s, str. 4218) ...iz zapisnika o toku rasprave o reformi carina i poreskog sistema,... (Izvor 28s, str. 17/18) ...za realizaciju utvrđenih principa u oblasti odbrane, poreske politike i organa u oblasti pravosuđa. (Izvor 28s, str. 18) ...unutar policijskih organa Bosne i Hercegovine, (...), carinskih organa i poreskih organa. (Izvor 29s, str. 3)

U izvorima, bez obzira na jezičku verziju, naći će se i pridjevi na *-ski* i pridjevi na *-ni*. Izvore na hrvatskom u najvećem broju primjera karakterizira upotreba pridjeva *porezni*, a izvori na srpskom jeziku imaju češće pridjev *poreski* nego *porezni*. Izvori na bosanskom jeziku

bilježe oba pridjeva kako norma i dozvoljava. Korištenje pridjeva *porezni* u izvorima na hrvatskom sasvim je očekivano i valjano, ali *poreski* nije odlika norme hrvatskog jezika. Oba pridjeva u tekstovima na srpskom jeziku zadovoljavaju normativna načela, s tim da je pridjev *poreski* bolje rješenje za ovaj standard.

Zaključak

Nakon istraživanja u kojem su posmatrani pridjevi u službenim dokumentima na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku možemo potvrditi da se u korpusu raznolikost u njihovoj upotrebi ogleda u različitom izboru sufiksa pri tvorbi opisnih i odnosnih pridjeva od imenica i konstatirati:

- pri izvođenju opisnih pridjeva sufiksima na *-(a)n* konkurentni su sufiksi na *-it*, odnosno sufiksu *-(a)n* sufiks *-it* u pridjevima *potreban* i *potrebit*, sufiksu *-ov(a)n* sufiks *-ovit* u pridjevima *redovan* i *redovit*; u svim jezičkim verzijama izvora potvrđeni su pridjevi *potreban* i *redovan*, a pridjevi *potrebit* i *redovit* samo u verzijama na hrvatskom jeziku; pridjev *potrebit* u normi hrvatskog jezika ocijenjen je kao blago stilski obilježen lik, a kada je u pitanju upotreba pridjeva *redovit*, valja napomenuti da normativni priručnici ne iznose jednaka gledišta spram njihovih značenja ili statusa;
- pridjev na *-in* od imenice na *-ica* (*apelantica*) javlja se u liku bez promjene (*apelanticin*) u svim jezičkim verzijama, u liku s promjenom (*apelantičin*) u izvorima na bosanskom i hrvatskom; lik *apelanticin* nije prihvatljiv za norme hrvatskog i srpskog, a lik *apelantičin* za normu bosanskog jezika;
- odnosni pridjev *sudski* potvrđen je u svim jezičkim verzijama izvora, a pridjev *sudbeni* samo na hrvatskom jeziku; pridjevi na *-ski* i *-ioni* zabilježeni su u svim jezičkim verzijama izvora; pridjev *administrativni* koristi se u izvorima na svim jezicima, *administracijski* samo na hrvatskom;

parovi *jezički/jezični* i *poreski/porezni* mogu se naći u svim jezičkim verzijama izvora; i kod upotrebe pridjeva *sudbeni* u izvorima na hrvatskom jeziku nije moguće ocijeniti normativnu opravdanost, jer je norma neusklađena; pridjevi na *-ioni* u verzijama na hrvatskom nisu prihvatljivi za ovu normu na osnovu konsultirane literature; upotrebu pridjeva *jezični* norma bosanskog ne prihvata, kao što ne prihvata ni norma hrvatskog upotrebu pridjeva *jezički*, a u normi srpskog jezika nalaze se različita mišljenja o njihovom normativnom statusu; upotreba pridjeva *poreski* u verzijama na hrvatskom jeziku nije u potpunosti usklađena s normativnim preporukama.

Razlike među jezičkim verzijama izvora glede upotrebe pridjeva nekada imaju svoje uporište u zadatim normativnim uzusima triju jezika, a nekada su razlike uspostavljene više da bi se prikazao veći broj različitih odlika tekstova negoli što za njih ima normativnih opravdanja, npr. upotreba pridjeva *potrebit* u tekstu na hrvatskom jeziku, dok je na bosanskom i srpskom na njegovom mjestu pridjev *potreban*, čija je upotreba svakako prihvaćena u svim standardima, te zbog svoje stilske neutralnosti u odnosu na pridjev *potrebit* primjerenija i administrativnom stilu, pa bi pridjev *potreban* u odnosu na *potrebit* u svim jezičkim verzijama bio bolji izbor i u normativnom i stilskom pogledu. Također, odnosni pridjev *administrativni* ima potvrdu u svim normativnim priručnicima ovih jezika, dok za pridjev *administracijski*, koji je zabilježen samo u tekstu na hrvatskom jeziku, nema niti u jednom navedenom rječniku, te bi i *administrativni* i u tom tekstu mogao funkcionirati bez bojazni da će se norma ugroziti. Tome valja dodati i primjere koji su različito tretirani u priručnicima, značenjski i statusno, npr. *jezički* i *jezični* u srpskom (pa i bosanskom) ili *sudski* i *sudbeni* u hrvatskom jeziku, te se ne može sa sigurnošću ocijeniti ni njihova upotreba u izvorima istraživanja. No, kao primjere kršenja normativnih pravila izdvajamo upotrebu pridjeva na *-in* s izvršenom promjenom u tekstu na bosanskom (*apelantičin*), bez promjene u tekstovima

na hrvatskom i srpskom (*apelanticin*), odnosnih pridjeva na *-ioni*, pridjeva *jezički* i *poreski* u tekstovima na hrvatskom, te pridjeva *višejezični* u tekstu na bosanskom jeziku. Dakle, uprkos različitom normativnom statusu pojedinih opisnih i odnosnih pridjeva u sva tri jezička standarda i težnji da se prilikom njihove upotrebe načine razlike među tekstovima, u izvorima su potvrđeni likovi jednaki za sve tri jezičke verzije: opisni pridjevi – *potreban*, *redovan*, odnosno pridjevi – *apelanticin*, *sudski*, pridjevi na *-ski/-ioni*, *administrativni*, *jezički/jezični*, *poreski/porezni*. To opet dovodi u pitanje opravdanost ovakvoga postupka i prilagođavanja jednog izvora na tri jezičke verzije kada se u tekstovima i pri upotrebi pridjeva nalaze primjeri kršenja normi i primjeri gdje je primarni cilj ostvarivanje većega broja razlika među tekstovima premda ti likovi i nisu odlika određenog standarda ili stila kojem korpus pripada. Ako norma nije izričita, ako bi upotreba jednakog lika pridjeva zadovoljila normative i bosanskog, i hrvatskog, i srpskog jezika (a normativni priručnici vrlo često ni u okviru jednog standarda nisu usaglašeni, pa se makar u jednom od njih može naći opravdanje za upotrebu nekoga pridjeva u tom jeziku), zašto se radije izabere lik koji će jednu verziju udaljiti od druge dvije negoli da se upotrijebi isti pridjev u sve tri jezičke verzije izvora? Nedvojbeno je da je proces udaljavanja jezika na ovim područjima još uvijek veoma intenzivan i da su dezintegrirajući lingvistički i izvanlingvistički faktori na području BiH snažno utjecali na službenu upotrebu ovih triju jezika, pa se i u ovim tekstovima još uvijek traga za razlikama među jezicima, makar i onim suvišnim, koji su bez većeg uporišta u normama, negoli da se olakša sam postupak pripremanja tri verzije jednoga teksta i da se, bez bojazni, upotrijebi jedan lik pridjeva, a koji će pritom zadovoljiti i normative sva tri jezika kao i stilske zahtjeve ovoga korpusa.

Bibliografija

Izvori

- Izvor 1b – ZAKON O OSNOVAMA SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina X – Broj 6, 31. januara/siječnja 2006. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 1h – ZAKON O OSNOVAMA SIGURNOSTI PROMETA NA CESTAMA U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina X – Broj 6, 31. januara/siječnja 2006. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 1s – ZAKON O OSNOVIMA BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina X – Broj 6, 31. januara 2006. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 2b – UPUTSTVO O PROVEDBI POSTUPKA PO KARNETU TIR, SGBiH, Godina IV – Broj 2, 11. januara/siječnja 2010. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 2h – UPUTA O PROVEDBI POSTUPKA PO KARNETU TIR, SGBiH, Godina IV – Broj 2, 11. januara/siječnja 2010. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 2s – UPUTSTVO O PROVOĐENJU POSTUPKA PO KARNETU TIR, SGBiH, Godina IV – Broj 2, 11. januara 2010. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 3b – ODLUKA O UVJETIMA I NAČINU PROVOĐENJA MONTREALSKOG PROTOKOLA I POSTEPENOG ISKLJUČIVANJA IZ UPOTREBE SUPSTANCI KOJE OŠTEĆUJU OZONSKI OMOTAČ U BOSNI I

HERCEGOVINI, SGBiH, Godina XI – Broj 36, 15. svibnja/maja 2007. godine, Izdanje na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku (Bosanski jezik)

Izvor 3h – ODLUKA O UVJETIMA I NAČINU PROVOĐENJA MONTREALSKOG PROTOKOLA I POSTEPENOG ISKLJUČIVANJA IZ UPORABE TVARI KOJE OŠTEĆUJU OZONSKI OMOTAČ U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina XI – Broj 36, 15. svibnja/maja 2007. godine, Izdanje na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku (Hrvatski jezik)

Izvor 3s – ODLUKA O USLOVIMA I NAČINU PROVOĐENJA MONTREALSKOG PROTOKOLA I POSTEPENOG ISKLJUČIVANJA IZ UPOTREBE SUPSTANCI KOJE OŠTEĆUJU OZONSKI OMOTAČ U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina XI – Broj 36, 15. maja 2007. godine, Izdanje na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku (Srpski jezik)

Izvor 4b – ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU, SNFBiH, Godina X – Broj 53, 28. 10. 2003. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)

Izvor 4h – ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU, SNFBiH, Godina X – Broj 53, 28. 10. 2003. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Hrvatski jezik)

Izvor 4s – ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU, SNFBiH, Godina X – Broj 53, 28. 10. 2003. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)

Izvor 5b – UREDBA O PEDAGOŠKIM STANDARDIMA ZA SREDNJE OBRAZOVANJE, SGRS, 28. januar 2010. godine, BANJA LUKA, Broj 5 God. XIX., Jezik bošnjačkog naroda

Izvor 5h – UREDBA O PEDAGOŠKIM STANDARDIMA ZA SREDNJE OBRAZOVANJE, SGRS, 28. siječanj 2010. godine, BANJA LUKA, Broj 5 God. XIX., Jezik hrvatskoga naroda

- Izvor 5s – UREDBA O PEDAGOŠKIM STANDARDIMA ZA SREDNJE OBRAZOVANJE, SGRS, 28. januar 2010. godine, BANJA LUKA, Broj 5 God. XIX, Jezik srpskog naroda
- Izvor 6b – ZAKON O RAČUNOVODSTVU I REVIZIJI BOSNE I HERCEGOVINE, SGBiH, Godina VIII – Broj 42, 10. septembra/rujna 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 6h – ZAKON O RAČUNOVODSTVU I REVIZIJI BOSNE I HERCEGOVINE, SGBiH, Godina VIII – Broj 42, 10. septembra/rujna 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 6s – ZAKON O RAČUNOVODSTVU I REVIZIJI BOSNE I HERCEGOVINE, SGBiH, Godina VIII – Broj 42, 10. septembra 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 7b – ODLUKA O VETERINARSKO-ZDRAVSTVENIM UVJETIMA KOJE MORAJU ISPUNJAVATI OBJEKTI ZA UZGOJ, PROIZVODNJU I STAVLJANJE U PROMET RIBA I PROIZVODA OD RIBA, TE RAKOVA I PROIZVODA OD RAKOVA, SGBiH, Godina VIII – Broj 5, 9. ožujka/marta 2004. godine, Izdanje na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 7h – ODLUKA O VETERINARSKO-ZDRAVSTVENIM UVJETIMA KOJE MORAJU ISPUNJAVATI OBJEKTI ZA UZGOJ, PROIZVODNJU I STAVLJANJE U PROMET RIBA I PROIZVODA OD RIBA, TE RAKOVA I PROIZVODA OD RAKOVA, SGBiH, Godina VIII – Broj 5, 9. ožujka/marta 2004. godine, Izdanje na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 7s – ODLUKA O VETERINARSKO-ZDRAVSTVENIM USLOVIMA KOJE MORAJU ISPUNJAVATI OBJEKTI ZA UZGOJ, PROIZVODNJU I STAVLJANJE U

PROMET RIBA I PROIZVODA OD RIBA, TE RAKOVA I PROIZVODA OD RAKOVA, SGBiH, Godina VIII – Broj 5, 9. marta 2004. godine, Izdanje na hrvatskom, srpskom i bosanskom jeziku (Srpski jezik)

Izvor 8b – ODLUKA O PRODUŽETKU MANDATA PRIPADNICIMA ORUŽANIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE U OPERACIJI SNAGE MEĐUNARODNE SIGURNOSNE POMOĆI (ISAF) U ISLAMSKOJ REPUBLICI AFGANISTAN, SGBiH, Godina XIV – Broj 11, 15. februara/veljače 2010. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)

Izvor 8h – ODLUKA O PRODUŽETKU MANDATA PRIPADNICIMA ORUŽANIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE U OPERACIJI SNAGE MEĐUNARODNE SIGURNOSNE POMOĆI (ISAF) U ISLAMSKOJ REPUBLICI AFGANISTAN, SGBiH, Godina XIV – Broj 11, 15. februara/veljače 2010. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Hrvatski jezik)

Izvor 8s – ODLUKA O PRODUŽENJU MANDATA PRIPADNICIMA ORUŽANIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE U OPERACIJI SNAGE MEĐUNARODNE BEZBJEDOSNE POMOĆI (ISAF) U ISLAMSKOJ REPUBLICI AFGANISTAN, SGBiH, Godina XIV – Broj 11, 15. februara 2010. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)

Izvor 9b – PRAVILNIK O POLAGANJU STRUČNIH ISPITA IZ OBLASTI ARHITEKTURE, GRAĐEVINARSTVA, ELEKTROTEHNIKE, MAŠINSTVA I SAOBRAĆAJA, SNFBiH, Godina XIII – Broj 9, 2. 3. 2006. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)

Izvor 9h – PRAVILNIK O POLAGANJU STRUČNIH ISPITA IZ OBLASTI ARHITEKTURE, GRAĐEVINARSTVA, ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I PROMETA,

SNFBiH, Godina XIII – Broj 9, 2. 3. 2006. godine, SARA-
JEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku
(Hrvatski jezik)

Izvor 9s – PRAVILNIK O POLAGANJU STRUČNIH ISPITA IZ
OBLASTI ARHITEKTURE, GRAĐEVINARSTVA,
ELEKTROTEHNIKE, MAŠINSTVA I SAOBRAĆAJA,
SNFBiH, Godina XIII – Broj 9, 2. 3. 2006. godine, SARA-
JEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku
(Srpski jezik)

Izvor 10b – POSLOVNIK O RADU DOMA NARODA PARLA-
MENTA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE,
SNFBiH, Godina X – Broj 27, 24. 6. 2003. godine, SARA-
JEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku
(Bosanski jezik)

Izvor 10h – POSLOVNIK O RADU DOMA NARODA PARLA-
MENTA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE,
SNFBiH, Godina X – Broj 27, 24. 6. 2003. godine, SARA-
JEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku
(Hrvatski jezik)

Izvor 10s – POSLOVNIK O RADU DOMA NARODA PARLA-
MENTA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE,
SNFBiH, Godina X – Broj 27, 24. 6. 2003. godine, SARA-
JEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku
(Srpski jezik)

Izvor 11b – ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU (Odluka
broj AP 71/02), SGBiH, Godina VIII – Broj 34, 23. jula/
srpnja 2004. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i
srpskom jeziku (Bosanski jezik)

Izvor 11h – ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU (Odluka
broj AP 71/02), SGBiH, Godina VIII – Broj 34, 23. jula/
srpnja 2004. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i
srpskom jeziku (Hrvatski jezik)

- Izvor 11s – ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU (Odluka broj AP 71/02), SGBiH, Godina VIII – Broj 34, 23. jula 2004. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 12b – Odluka broj AP 1036/04, SGBiH, Godina X – Broj 4, 24. januara/siječnja 2006. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 12h – Odluka broj AP 1036/04, SGBiH, Godina X – Broj 4, 24. januara/siječnja 2006. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 12s – Odluka broj AP 1036/04, SGBiH, Godina X – Broj 4, 24. januara 2006. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 13b – KRIVIČNI ZAKON BOSNE I HERCEGOVINE, SGBiH, Godina VII – Broj 3, 10. februara 2003. godine, Bosanski jezik
- Izvor 13h – KAZNENI ZAKON BOSNE I HERCEGOVINE, SGBiH, Godina VII – Broj 3, 10. veljače 2003. godine, Hrvatski jezik
- Izvor 13s – KRIVIČNI ZAKON BOSNE I HERCEGOVINE, SGBiH, Godina VII – Broj 3, 10. februara 2003. godine, Srpski jezik
- Izvor 14b – ODLUKA O PONIŠTENJU ODLUKE O IMENOVANJU STRUČNOG SARADNIKA U OPĆINSKI SUD U LIVNU, SGBiH, Godina XI – Broj 10, 19. februara/veljače 2007. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 14h – ODLUKA O PONIŠTENJU ODLUKE O IMENOVANJU STRUČNOG SURADNIKA U OPĆINSKI SUD U LIVNU, SGBiH, Godina XI – Broj 10, 19. februara/veljače 2007. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Hrvatski jezik)

- Izvor 14s – ODLUKA O PONIŠTENJU ODLUKE O IMENOVANJU STRUČNOG SARADNIKA U OPŠTINSKI SUD U LIVNU, SGBiH, Godina XI – Broj 10, 19. februara 2007. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 15b – PRAVILNIK O UNUTRAŠNJEM SUDSKOM POSLOVANJU, SGBiH, Godina XII – Broj 57, 15. jula/srpnja 2008. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 15h – PRAVILNIK O UNUTARNJEM SUDSKOM POSLOVANJU, SGBiH, Godina XII – Broj 57, 15. jula/srpnja 2008. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 15s – PRAVILNIK O UNUTRAŠNJEM SUDSKOM POSLOVANJU, SGBiH, Godina XII – Broj 57, 15. jula 2008. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 16b – UREDBA O STALNIM SUDSKIM TUMAČIMA, SNFBiH, Godina XIII – Broj 44, 9. 8. 2006. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 16h – UREDBA O STALNIM SUDSKIM TUMAČIMA, SNFBiH, Godina XIII – Broj 44, 9. 8. 2006. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 16s – UREDBA O STALNIM SUDSKIM TUMAČIMA, SNFBiH, Godina XIII – Broj 44, 9. 8. 2006. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 17b – ZAKON O NASLJEĐIVANJU, SGRS, 5. januar 2009. godine, BANJA LUKA, Broj 1 God. XVIII., Jezik bošnjačkog naroda

- Izvor 17h – ZAKON O NASLJEĐIVANJU, SGRS, 5. siječanj 2009. godine, BANJA LUKA, Broj 1 God. XVIII., Jezik hrvatskoga naroda
- Izvor 17s – ZAKON O NASLJEĐIVANJU, SGRS, 5. januar 2009. godine, BANJA LUKA, Broj 1 God. XVIII, Jezik srpskog naroda
- Izvor 18b – ZAKON O ZRAKOPLOVSTVU BOSNE I HERCEGOVINE, SGBiH, Godina XIII – Broj 39, 19. maja/svibnja 2009. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 18h – ZAKON O ZRAKOPLOVSTVU BOSNE I HERCEGOVINE, SGBiH, Godina XIII – Broj 39, 19. maja/svibnja 2009. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 18s – ZAKON O VAZDUHOPLOVSTVU BOSNE I HERCEGOVINE, SGBiH, Godina XIII – Broj 39, 19. maja 2009. godine, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 19b – STATUT ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, SNFBiH, Godina XV – Broj 5, 30. 1. 2008. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 19h – STATUT ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, SNFBiH, Godina XV – Broj 5, 30. 1. 2008. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 19s – STATUT ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, SNFBiH, Godina XV – Broj 5, 30. 1. 2008. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 20b – ZAKON O MLADIMA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, SNFBiH, Godina XVII – Broj 36, 16.

6. 2010. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)

Izvor 20h – ZAKON O MLADIMA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, SNFBiH, Godina XVII – Broj 36, 16.

6. 2010. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Hrvatski jezik)

Izvor 20s – ZAKON O MLADIMA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, SNFBiH, Godina XVII – Broj 36, 16.

6. 2010. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)

Izvor 21b – PRAVILNIK O UNUTRAŠNJOJ ORGANIZACIJI I SISTEMATIZACIJI RADNIH MJESTA U AGENCIJI ZA ŠUME, SGRS, 25. septembar 2009. godine, BANJA LUKA, Broj 85 God. XVIII., Jezik bošnjačkog naroda

Izvor 21h – PRAVILNIK O UNUTARNJOJ ORGANIZACIJI I SUSTAVIZACIJI RADNIH MJESTA U AGENCIJI ZA ŠUME, 25. rujan 2009. godine, BANJA LUKA, Broj 85 God. XVIII., Jezik hrvatskoga naroda

Izvor 21s – PRAVILNIK O UNUTRAŠNJOJ ORGANIZACIJI I SISTEMATIZACIJI RADNIH MJESTA U AGENCIJI ZA ŠUME, SGRS, 25. septembar 2009. godine, BANJA LUKA, Broj 85 God. XVIII, Jezik srpskog naroda

Izvor 22b – ZAKON O AGENCIJI ZA OSIGURANJE U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina VIII – Broj 12, 14. aprila/travnja 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Bosanski jezik)

Izvor 22h – ZAKON O AGENCIJI ZA OSIGURANJE U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina VIII – Broj 12, 14. aprila/travnja 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Hrvatski jezik)

Izvor 22s – ZAKON O AGENCIJI ZA OSIGURANJE U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina VIII – Broj 12, 14.

- aprila 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 23b – ZAKON O OBAVJEŠTAJNO-SIGURNOSNOJ AGENCIJI BOSNE I HERCEGOVINE, Godina VIII – Broj 12, 14. aprila/travnja 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 23h – ZAKON O OBAVJEŠTAJNO-SIGURNOSNOJ AGENCIJI BOSNE I HERCEGOVINE, Godina VIII – Broj 12, 14. aprila/travnja 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 23s – ZAKON O OBAVJEŠTAJNO-BEZBJEDNOSNOJ AGENCIJI BOSNE I HERCEGOVINE, Godina VIII – Broj 12, 14. aprila 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 24b – STATUT REGULATORNE KOMISIJE ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE, Godina XI – Broj 13, 8. 3. 2004. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Bosanski jezik)
- Izvor 24h – STATUT REGULATORNE KOMISIJE ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE, Godina XI – Broj 13, 8. 3. 2004. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Hrvatski jezik)
- Izvor 24s – STATUT REGULATORNE KOMISIJE ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE, SNFBiH, Godina XI – Broj 13, 8. 3. 2004. godine, SARAJEVO, Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (Srpski jezik)
- Izvor 25b – UPUTSTVO O FORMI I SADRŽAJU DIPLOME I DODATKA DIPLOME KOJU IZDAJU AKREDITIRANE VISOKOŠKOLSKE USTANOVE, SGBiH,

Godina XIII – Broj 86, 3. novembra/studenoga 2009. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Bosanski jezik)

Izvor 25h – NAPUTAK O FORMI I SADRŽAJU DIPLOME I DODATKA DIPLOME KOJU IZDAJU AKREDITIRANE VISOKOŠKOLSKE USTANOVE, SGBiH, Godina XIII – Broj 86, 3. novembra/studenoga 2009. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Hrvatski jezik)

Izvor 25s – UPUTSTVO O FORMI I SADRŽAJU DIPLOME I DODATKA DIPLOME KOJU IZDAJU AKREDITOVANE VISOKOŠKOLSKE USTANOVE, SGBiH, Godina XIII – Broj 86, 3. novembra 2009. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom (Srpski jezik)

Izvor 26b – ZAKON O VANJSKOM DUGU, SGBiH, Godina I – Broj 1, 29. oktobar 1997. godine, Bosanski jezik

Izvor 26h – ZAKON O VANJSKOM DUGU, SGBiH, Godina I – Broj 1, 29. listopad 1997. godine, Hrvatski jezik

Izvor 26s – ZAKON O SPOLJNOM DUGU, SGBiH, Godina I – Broj 1, 29. oktobar 1997. godine, Srpski jezik

Izvor 27b – OKVIRNI ZAKON O REGISTRACIJI POSLOVNIH SUBJEKATA U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina VIII – Broj 42, 10. septembra/rujna 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Bosanski jezik)

Izvor 27h – OKVIRNI ZAKON O REGISTRACIJI POSLOVNIH SUBJEKATA U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina VIII – Broj 42, 10. septembra/rujna 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Hrvatski jezik)

Izvor 27s – OKVIRNI ZAKON O REGISTRACIJI POSLOVNIH SUBJEKATA U BOSNI I HERCEGOVINI, SGBiH, Godina VIII – Broj 42, 10. septembra 2004. godine, Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku (Srpski jezik)

- Izvor 28b – Rješenje broj: U-53/05, SGRS, 11. februar 2010. godine, BANJA LUKA, Broj 9 God. XIX., Jezik bošnjačkog naroda
- Izvor 28h – Rješenje broj: U-53/05, SGRS, 11. veljača 2010. godine, BANJA LUKA, Broj 9 God. XIX., Jezik hrvatskoga naroda
- Izvor 28s – Rješenje broj: U-53/05, SGRS, 11. februar 2010. godine, BANJA LUKA, Broj 9 God. XIX., Jezik srpskog naroda
- Izvor 29b – ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU - Prečišćeni tekst -, SGRS, 10. novembar 2009. godine, BANJA LUKA, Broj 100 God. XVIII., Jezik bošnjačkog naroda
- Izvor 29h – ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU - Pročišćeni tekst -, SGRS, 10. studeni 2009. godine, BANJA LUKA, Broj 100 God. XVIII., Jezik hrvatskoga naroda
- Izvor 29s – ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU - Prečišćeni tekst -, 10. novembar 2009. godine, BANJA LUKA, Broj 100 God. XVIII., Jezik srpskog naroda

Literatura

- Anić, V. (2006): *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Novi Liber, Zagreb.
- Babić, S. (2002): *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku (treće, poboljšano izdanje)*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Nakladni zavod Globus, Zagreb.
- Babić, S., Finka, B., Moguš, M. (2004): *Hrvatski pravopis (VIII izdanje)*, Školska knjiga, Zagreb.
- Babić, S., Brozović, D., Škarić, I., Težak, S. (2007): *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika*, Nakladni zavod Globus, Zagreb.
- Barić, E., Lončarić, M., Malić, D., Pavešić, S., Peti, M., Zečević, V., Znika, M. (1997): *Hrvatska gramatika (II. promijenjeno izdanje)*, Školska knjiga, Zagreb.
- Bulić, H. (2016): *Teme iz lingvističke bosnistike*, Institut za bosanski jezik i književnost u Tuzli, Tuzla.

- Čedić, I. (2001): *Osnovi gramatike bosanskog jezika*, Institut za jezik, Sarajevo.
- Čedić, I., Hajdarević, H., Kadić, S., Kršo, A., Valjevac, N. (2007): *Rječnik bosanskog jezika*, Institut za jezik, Sarajevo.
- Halilović, S. (1996): *Pravopis bosanskoga jezika*, Kulturno društvo Bošnjaka Preporod, Sarajevo.
- Halilović, S. (2017): *Pravopis bosanskoga jezika, Drugo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Slavistički komitet, Sarajevo.
- Halilović, S., Palić, I., Šehović, A. (2010): *Rječnik bosanskoga jezika*, Filozofski fakultet, Sarajevo.
- Jahić, Dž., Halilović, S., Palić, I. (2000): *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica.
- Klajn, I. (2011): *Rečnik jezičkih nedoumica (12. izdanje)*, Prometej, Novi Sad.
- Mešanović-Meša, E. (2011): *Kontrastivna analiza bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika u zakonima Federacije Bosne i Hercegovine*, Slavistički komitet, Sarajevo.
- Mešanović-Meša, E. (2018): “Funkcioniranje službenih jezika u Bosni i Hercegovini”, *Sarajevski filološki susreti 4, Zbornik radova (knj. 1)*, Bosansko filološko društvo, Sarajevo, 305–325.
- Mønnesland, S. (2005): “Od zajedničkog standarda do trostandardne situacije”, u: *Jezik u Bosni i Hercegovini*, Institut za jezik Sarajevo – Institut za istočnoevropske i orijentalne studije Oslo, Sarajevo – Oslo, 481–524.
- Nuhodžić, L., Čapelj, T., Aginčić, A., Bešić, A. (2013): *Priručnik pojmova i izraza najčešće korištenih u jeziku pravnih propisa institucija BiH = Priručnik pojmova i izraza najčešće korištenih u jeziku pravnih propisa institucija BiH*, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, Sarajevo.

- Palić, I. (2009): “Mogućnost funkcioniranja triju standardnih jezika (bosanskoga, hrvatskoga i srpskoga) u Bosni i Hercegovini”, u: *Bošnjački pogledi na odnose između bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika*, Institut za jezik Sarajevo – Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz, Sarajevo – Graz, 77–90.
- Pešikan, M., Jerković, J., Pižurica, M. (2005): *Pravopis srpskoga jezika*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Matica srpska, Beograd – Novi Sad.
- Rečnik srpskoga jezika* (2007), Vujanović, M., Gortan-Premk, D., Dešić, M., Dragičević, R., Nikolić, M., Nogo, Lj., Pavković, V., Ramić, N., Stijović, R., Tešić, M., Fekete, E., Matica srpska, Novi Sad.
- Rječnik hrvatskoga jezika* (2000), ur. Šonje, J., Leksikografski zavod Miroslav Krleža – Školska knjiga, Zagreb.
- Silić, J., Pranjković, I. (2005): *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb.
- Stanojčić, Ž., Popović, Lj. (2008): *Gramatika srpskog jezika za gimnazije i srednje škole (jedanaesto, prerađeno izdanje)*, Zavod za udžbenike, Beograd.
- Šipka, M. (2004): “Pridevi s nastavkom -ioni”, *Naš jezik*, 35/1–4, Beograd, 30–45.
- Vajzović, H. (2008): *Jezik i nacionalni identiteti (sociolingvističke teme)*, Fakultet političkih nauka, Sarajevo.

ABOUT DERIVED ADJECTIVES IN THE OFFICIAL USE IN BOSNIAN, CROATIAN AND SERBIAN IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Abstract: In Bosnia and Herzegovina the official use of language in a written statement implies the publication of one document in three languages, so that all legal documents have three language versions. In this paper we analyzed the use of adjectives in these texts and singled out generative qualities of the adjectives used to compose the three version of the same text. Furthermore, normative status in each standard is presented separately, which allowed us to normatively assess their use. After the research it was confirmed that the distinction made between the language versions of the texts are based on the suffix formation of certain descriptive and related adjectives from nouns and the selection of different suffixes, and that some differences do not have the necessary normative or stylistic justification.

Key words: Bosnian, Croatian, Serbian, standard, descriptive adjectives, relative adjectives, suffixal adjectives formation, nouns, suffixes.

Izjava autora o nepostojanju sukoba interesa i poštivanju općih etičkih kodeksa:

Autor potvrđuje da ne postoji nikakav stvarni ili mogući sukob interesa vezan za ovaj tekst te da je tekst napisan u skladu s etičkim kodeksima prema preporukama COPE (Comitee of Publishing Ethics).